

วรรณกรรมนิพนธ์ไทย

ผู้แต่ง: **สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร, ผศ.ดร.**
บทวิจารณ์โดย: **รศ.ดร.วรรณรณีย์ ศรียาภัย**
ข้อมูลหนังสือ: ปกอ่อน / 358 หน้า / 16 หน้ายก /
ราคา 290 บาท / กระดาษกวีรีด
สำนักพิมพ์: **เดอะ บุคส์พลัส, ปทุมธานี**

หนังสือวิชาการ**วรรณกรรมนิพนธ์ไทย** แต่งโดย**สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร**นี้ มีความพิเศษหลายประการ ก่อนจะเข้าสู่การพิจารณาถึงความพิเศษดังกล่าวนี้ ขอแนะนำให้ผู้รู้จักรูปลักษณ์ของหนังสือเสียก่อน

วรรณกรรมนิพนธ์ไทยเป็นหนังสือมีขนาด 16 หน้ายก หรือ 14.5 x 20.5 ซม. แต่ถ้ากล่าวว่าเป็นขนาดปกกึ่งตบูก ก็คงเข้าใจง่ายขึ้น มีจำนวนหน้านับตั้งแต่หน้า 1 ถึงหน้าสุดท้ายคือ 344 หน้า รวมกับส่วนหน้าที่เป็นคำนิยม คำนำ และสารบัญอีก 14 หน้า เป็น 358 หน้า จัดว่าหนา แต่ก็ถือได้เหมาะสมเมื่อ กระดาษที่ใช้เป็นกระดาษกวีรีดหรือถนอมสายตา หน้าปกพิมพ์ 4 สี อันหมายถึงสีสันสวยงามตามธรรมชาติแห่งสิ่งนั้นเอง จัดพิมพ์โดยเดอะ บุคส์พลัส ราคา 290 บาท

จากชื่อหนังสือ**วรรณกรรมนิพนธ์ไทย** เนื้อหาคงหนีไม่พ้นความรู้ด้านกวีนิพนธ์ของคนไทย อันสร้างสรรค์สืบทอดต่อเนื่องกันมาหลายยุคสมัยตราบถึงปัจจุบัน ผู้ที่รักและชอบแนวนี้ ก็หอมหวลยวนใจเป็นแน่แท้ ส่วนผู้ที่มิพึงใจนัก หากเปิดใจลองลิ้มชิมรสดู ก็อาจได้สัมผัสถึงความงามของสิ่งนี้ก็เป็นได้ ผู้เขียนนำเสนอเนื้อหาตั้งแต่ต้นธารไปถึงปลายธารทีเดียว คงคิดวางแผนไว้ก่อนแล้วว่า จะจัดสรรเป็น 9 บท เริ่มบทแรก กล่าวถึงความรู้ที่ควรจะต้องรู้เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ไทย แต่ใช้ศัพท์ให้เป็นวิชาการว่า **มโนทัศน์เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ไทย** เข้าสู่บทที่ 2 เริ่มให้ความรู้เกี่ยวกับกวีนิพนธ์ที่แต่งง่าย อ่านง่าย เข้าใจง่าย และใช้กันอย่างแพร่หลายในวงวรรณคดี โดยตั้งชื่อบทสั้น ๆ ว่า**กาพย์** ครั้นถึงบทที่ 3 กวีนิพนธ์ที่แต่งง่าย อ่านง่าย เข้าใจง่ายกว่ากาพย์ และใช้กันอย่างแพร่หลายก็คงจะได้ไม่ยากกว่าเป็น**กลอน** ก็เป็นจริงเช่นนั้น

เมื่อจับทางได้ว่าผู้เขียนนำเสนอเนื้อหาจากกวีนิพนธ์ที่แต่งง่าย อ่านง่าย เข้าใจง่าย และใช้กันอย่างแพร่หลายในวงวรรณคดีไปตามลำดับนั้น ย่อมแน่นอนว่า บทที่ 4 เป็น**โคลง** บทที่ 5 เป็น**ร่าย** และบทที่ 6 เป็น**ฉันท์** ซึ่งก็ถูกต้องตามนี้ โดยทั่วไปก็คงจะจบแค่บทที่ 6 แต่ด้วยที่ผู้เขียนมีความรอบรู้และประสบการณ์โลดแล่นอยู่ในวงการนักประพันธ์มาหลายสิบปี ย่อมที่จะพาผู้อ่านไปลิ้มรสเนื้อหาจนถึงปลายธาร ดังนั้นในบทที่ 7 จึงกล่าวถึง**กวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์** บทที่ 8 **การวิเคราะห์และประเมินค่ากวีนิพนธ์** แล้วก็ถึงปลายธารในบทที่ 9 กล่าวถึง**สถานภาพกวีนิพนธ์ไทยในปัจจุบัน** นับว่าอิมเมสำหรับผู้อ่านที่มิใช่ด้านนี้

เมื่อตอนต้น ได้กล่าวว่าหนังสือนี้มีความพิเศษ แต่จะกล่าวอีกนิตหนึ่งว่า ความพิเศษนั้นมีหลายประการ จะแจกแจงไปที่ละประเด็น ดังนี้

ผู้เขียนเป็นความพิเศษอย่างหนึ่ง เขาผู้นี้เป็นคนสองมิติ มิติแรกเป็นครูอาจารย์ เป็นนักวิชาการ เขาเล่าเรียนสาขาวิชาภาษาไทย ทั้งปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก จะกล่าวว่าเรียนด้วยความไม่รัก

ด้านนี้ก็กล่าวไม่ได้ เมื่อเป็นนักวิชาการและเป็นครูอาจารย์ เขาเขียนหนังสือขึ้นมาเพื่อใช้สอนให้ความรู้แก่ลูกศิษย์ เขาเขียนหลายเล่ม ไม่ว่าจะเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วรรณกรรมนิราศ คติชนวิทยา บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น จนกระทั่งถึงวรรณกรรมไทยเล่มนี้ และมีงานวิจัย บทความวิชาการ รวมทั้งหนังสืออื่นอีกหลายรายการ นับว่าเขาเขียนงานวิชาการมาอย่างต่อเนื่อง และโดยธรรมชาติของการเขียนนั้น งานเล่มล่าสุดจะเป็นงานที่ดีหรือมีชั้นเชิงมากที่สุด วรรณกรรมไทยก็เป็นเช่นนี้

อีกมิติหนึ่งของเขา เขาคือทัศนาวดี เป็นนักเขียนผู้มีชื่อในวงการ แต่จะเด่นดังในงานเรื่องสั้นเป็นพิเศษ งานแนวนี้ของเขาซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป เช่น สมภารระดับ ๘, หมู่บ้านแอโรบิค, ซ้ายขวา หน้าหลังถึงขยะ ล้วนแต่ได้รับรางวัลทางวรรณกรรม ส่วนงานเรื่องสั้นอื่นๆ ก็มีไม่น้อย เช่น ในโลกแคบ, สัญญาหน้าเสาธง, หวังว่าประชาชนคงเข้าใจ, ฟาติมะห์ หญิงสาวผู้มองเห็นลม งานวรรณกรรมอื่น ๆ เช่น กวีนิพนธ์และสารคดี เขาก็เขียน แต่ไม่เด่นเท่าเรื่องสั้น

ความพิเศษที่เขาเป็นนักเขียนอยู่ในตัว เขาจึงนำเสนอเนื้อหาสาระของวรรณกรรมไทย โดยใช้ภาษาเรียบง่าย อ่านเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ผู้อ่านไม่ลืมหืมเพราะสะกดสำนวนภาษาลีลาเขียนแน่นนอน อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้ว่าด้วยกวีนิพนธ์ไทย ผู้เขียนแสดงอหังการด้านสร้างสรรค์แห่งตนไว้อย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือกำหนดตั้งประเด็นเนื้อหาให้สัมพันธ์คล้องจองกันเพื่อให้จดจำได้ง่าย วิธีเช่นนี้ ผู้มีฝีมือด้านการเขียนย่อมไม่ละเลย ตัวอย่างเช่น เมื่อกล่าวถึงคุณค่าของกวีนิพนธ์ เขาจะตั้งประเด็นให้คล้องจองกันไปว่า วรรณศิลป์เยี่ยม “เปี่ยมความจริง อิงก้องกึ่ง เหนือเวลา” ข้อแนะนำในการแต่งกาพย์ เขาตั้งว่า เรียนรู้ฉันทลักษณ์ รู้จักเล่นคำ ลึกล้ำโวหาร ข้อแนะนำในการแต่งกลอนเขาตั้งว่า เปิดเรื่องเป็น เต้นฉันทลักษณ์ ตระหนักเสียงเรียบเรียงคำ นำเพิ่มสัมผัส คัดสรรดี มีภาพพจน์ จบงดงาม ข้อแนะนำในการแต่งโคลงตั้งประเด็นว่า คำนิ่งเสียง เคียงสัมผัส จัดสร้อยคำ ข้อแนะนำในการแต่งร่ายตั้งประเด็นว่า เนื้อเรื่องแจ่มชัด คัดสรรกลุ่มคำ สัมผัสนอกใจ ใส่วรรณศิลป์ กินความให้ครบ จบบทตามแบบ และข้อแนะนำในการแต่งกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ตั้งประเด็นว่า ฝึกฝนศึกษา สรรหาถ้อยคำ ลึกล้ำมุมมอง ทดลองฝึกฝน นี่แหละอหังการด้านสร้างสรรค์อย่างหนึ่งของเขา

ความน่าแปลกใจอีกประการหนึ่งในวรรณกรรมไทยนี้ คือชื่อเรื่องหนังสือ ที่มีคำว่า “วรรณ” นำหน้า “กวีนิพนธ์ไทย” เพราะหนังสือในแนวนี้โดยทั่วไปก็ใช้ชื่อว่า “กวีนิพนธ์ไทย” เป็นส่วนใหญ่ แต่เล่มนี้มีวรรณนำหน้า วรรณคือวรรณกรรม ในที่นี้คือวรรณกรรมประเภทกวีนิพนธ์โดยมีต้องตีความเป็นอย่างอื่น เมื่ออ่านเนื้อหาข้างในก็ถึงบางอ้อว่า นอกจากผู้เขียนเสนอองค์ความรู้ว่าด้วยรูปแบบและกลวิธีการแต่งกวีนิพนธ์ประเภทต่าง ๆ แล้ว ผู้เขียนยังพาผู้อ่านไปบรรลุหรือสัมผัสถึงวรรณกรรมกวีนิพนธ์ด้วย โดยนำเอาบทกวีนิพนธ์ของกวีที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ หรือเป็นบทกวีที่มีคุณค่า มากกล่าววิเคราะห์วิจารณ์ให้ข้อสังเกตเชิงกวีนิพนธ์ โดยใช้คุณลักษณะความเป็นนักเขียนของตัวเองเขียนเองเป็นฐานคิด จึงนับว่าเป็นสิ่งใหม่ในหนังสือเล่มนี้

อย่างไรก็ตาม ใ้ว่าหนังสือเล่มนี้จะดีแค่ไหนหมดทุกมุมมอง จุดอ่อนก็มีเช่นกัน ตรงที่เมื่อกล่าวถึงเนื้อหาอันเป็นหลักวิชาการ ผู้เขียนใช้วิธียกค่างกล่าวของนักวิชาการอื่นมากกล่าวทั้งดุ้น แม้จะตัดทอนให้เหมาะสมแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่เหมาะที่จะทำเช่นนั้น ควรกล่าวด้วยสำนวนภาษาแห่งตน แต่คงเนื้อความสารเดิมเอาไว้แล้วอ้างอิงอย่างที่ทำ จะส่งหนุมนให้หนังสือเล่มนี้ดียิ่งขึ้นไปอีก

ความพิเศษอีกประการหนึ่งของหนังสือนี้ที่จะต้องกล่าวถึงคือ หนังสือเล่มนี้เขียนโดยกวีซึ่งก็คือ **อาจารย์สุทัศน์** แล้วมีมหากวีแห่งยุคสมัย ชวงสงเสริมให้หนังสือลำแดงคุณค่าให้สูงขึ้นไปอีก คือ **ไพวรินทร์ ขาวงาม** ผู้เป็นกวีและศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ เขียนคำนิยมให้ แน่ใจว่าเขียนด้วยความตั้งใจ หากมีใครบังคับหรือความจำเป็นใดไม่ แล้วยังมี **ศิวภานท์ ปทุมสูติ** วาดภาพมรดกแห่งกวีให้เป็นภาพหน้าปกด้วย ซึ่งมีความหมายและมีพลังยิ่งนัก สองปรากฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นความรักความเอื้ออาทรที่กวีมีต่อกัน ความงามจึงบังเกิดขึ้นอย่างมั่งแม่อิ่ง